

NIEUWE SCHILDERIJEN IN CENTRAAL MUSEUM

WIE HAD ooit kunnen vermoeden dat Constant, de Experimenteel, mede-oprichter van Cobra en de schepper van het revolutionaire „New Babylon”, nog eens romantische Orfeustaferelen zou schilderen in een techniek, die bewondering voor de grote meesters verraadt.

Constant, die ooit stelde, dat „een schilderij een dier, een nacht, een schreeuw, een mens, of dat alles samen” moest zijn, is op zijn 65ste een schilder, die vindt dat een schilderij „een venster op een andere wereld” moet zijn, dat er illusies zichtbaar moeten worden gemaakt.

De tentoonstelling van schilderijen en aquarellen uit de afgelopen tien jaar, die hij ter gelegenheid van zijn verjaardag in het Centraal Museum in Utrecht (tot 1 september) heeft gekregen, laat er geen twijfel over bestaan. Orfeus is er aanwezig in de gedaante van een gitaarspelende man, die met zijn spel wilde dieren betovert. Er is niet veel fantasie voor nodig om in deze figuur een zelfportret te zien.

Het is trouwens bekend, dat Constant ook gitaar speelt en dat hij ervan houdt een exotische wereld om zich heen te hebben.

Toekomst

De illusies die Constant koestert hebben betrekking op een betere wereld, waarin de spelende mens de plaats

KUNST KIJKEN

door Ed Wingén

van de werkende mens heeft ingenomen. Het ontwerp van de stad van de toekomst, waaraan hij vele jaren heeft gewerkt en dat deze zomer als bezit van het Haags Gemeentemuseum daar nog eens wordt getoond, is een model van een metropolis van de creativiteit die wel nooit gerealiseerd zal worden. Zelfs Constant heeft moeten toegeven, dat „New Babylon” een utopie is. Dat was ook de reden, dat hij zo'n tien jaar geleden, ook als schilder, het thema heeft losgelaten en een nieuwe weg is ingeslagen.

Die weg leidde via een verkenningsstocht langs de belangrijke musea in Europa, waar meesters als Titiaan, Rubens, Delacroix en Cézanne werden bestudeerd, tot een schilderkunst die op geheel eigen wijze aansluit bij de grote traditie, niet alleen uiterlijk, maar ook inhoudelijk. Daartoe verdiepte Constant zich in de klassieke techniek van het schilderen en putte hij uit nooit opdrogende bronnen als de mythologie, de bijbel, de filosofie en de literatuur.

Maar het uiteindelijke beeld, dat techniek en thema

■ „La dompteuse”, een schilderij van Constant uit 1980.

Vierde

Vanavond
Dit evenem
de Gelderse
Dick de W

De Awa
uit zes lan
ronden. V
uit deze v
het hoogst
ten behale
de finale u
die op 29 s

Constant heeft het dier getemd

■ Constant als Orfeus.

op dat ene doek afspelen. Ik werk in talloze uiterst dunne lagen, zoals bij een aquarel. Ik vermeng de olieverf met verdunde Venetiaanse terpentijn. Alles wat ik schilder neem ik zoveel mogelijk weg door het met een stuk zuigend papier af te vloeien. In de dunne, natte verf zet ik enkele lijnen met houtskool om vormen die uit de ontstane vlekken opdoemen te accentueren.

Na vele dagen op deze manier werken ontstaat een onbestemd beeld van wat ik bezig ben te maken. Allerlei invallen en herinneringen borrelen bij mij op, maar ik vermijd zo lang mogelijk mij ergens vast te leggen. De kleuren blijven lange tijd zeer licht. Te donker geworden

goede ondergrond vormen voor nieuwe lagen transparante harsolieverf.

Na enkele weken, als alles goed gaat, staat de compositie in grote trekken vast en kan ik meer bewust te werk gaan. Ik denk dan al aan een titel, lees teksten die met het thema in betrekking staan, schrijf af en toe een voorlopige iconografie. Nu begint het schilderij gestalte te krijgen. Hier en daar ontstaat een partijtje van een detail, dat definitief zal blijken te zijn. Andere onderdelen worden met dekkende olieverf samengevoegd en vereenvoudigd. Het schilderij is klaar wanneer ik iedere vierkante centimeter van zijn oppervlak kan verantwoorden. Dat kan maanden duren, maar naarmate de tijd vordert wordt mijn stijl

de vrijheid, maar is zichtbaar aan de knellende banden van de esthetiek gelegd.

De romantische vrijheids-gedachte, waarvoor Constant ooit samen met geestverwante kunstbroeders de barricaden opging, wordt nu in de eenzaamheid van het atelier gecultiveerd tot een droom vol poëzie, waarin Orfeus met zijn gezang de wilde dieren het zwijgen oplegt. Maar dat gezang is vervuld van weemoed, heeft zelfs iets klagelijks. Het paradijs waarin de dichter zich ophoudt lijkt op een operadecor en de leeuwen die ontroerd luisteren hebben veel weg van knuffelbeesten (hun soortgenoten op het schilderij „La dompteuse” helemaal), zodat het duidelijk is dat Constant het agressieve dier uit zijn revolutionaire jaren volledig heeft getemd. Kwijlend van genot kauwt het op een suikerklontje.

KUNST PAKT P

„Inpakken, of gaat het zó met Parijzenaars geantwoord. En geniaalste fantasten die op de Amerikaan van Bulgaarse afkomst (50) op 23 september Parijs' op 40.000 vierkante meter nylon i

door JOOST C. DE

De pijlers, de bogen, de leuningen en zelfs de straatlantaarns zullen verdwijnen.

techniek van het schilderen en putte hij uit nooit opdrogende bronnen als de mythologie, de bijbel, de filosofie en de literatuur.

Maar het uiteindelijke beeld, dat techniek en thematiek oproepen, vindt zijn oorsprong nog steeds in een revolutionaire werkwijze, in de spontaniteit van de verbeelding die in de tijd van Cobra als voorwaarde gold. Constant schreef toen in zijn manifest, dat de voortbrengingsdaad belangrijker is dan het resultaat.

Romanticus

De rebellerende romanticus van toen is nog steeds een romanticus, maar ouder en wijzer geworden en gelooft nu in de kracht van het betekenisvolle beeld.

Aan zijn vriendin Fanny Kelk heeft hij verteld hoe hij tegenwoordig te werk gaat: „Ik begin een schilderij door een wit doek op een ezel te zetten. Ik heb dan nog geen enkel idee van wat er komen zal, noch het thema, noch de compositie. Hoogstens ben ik mij vaag bewust van enkele ideeën die mij in voorafgaande tijd hebben beziggehouden. Het is echter niet gezegd, dat het uiteindelijke thema daardoor zal worden bepaald. Ik maak nooit een voorafgaande schets van mijn schilderij en dus ook geen voorstudies. Alles gaat zich

zich ben te maken. Allerlei invallen en herinneringen borrelen bij mij op, maar ik vermijd zo lang mogelijk mij ergens vast te leggen. De kleuren blijven lange tijd zeer licht. Te donker geworden plekken worden lichter gemaakt door middel van een witte eitempera, die ik uiterst dun met een natte lap in de olieverf wrijf. Daardoor ontstaan optische grijzen, die een

kende olieverf samengevoegd en vereenvoudigd. Het schilderij is klaar wanneer ik iedere vierkante centimeter van zijn oppervlak kan verantwoorden. Dat kan maanden duren, maar naarmate de tijd vordert wordt mijn tijd meer gevuld met langdurig kijken dan door schilderen. Als het klaar is kan ik het wel dromen.”

Vlekken

Deze methode herinnert aan het „automatische schrift”, waarvan sommige surrealistische bedienden en dat terug te voeren is op de vlekentheorie van Leonardo da Vinci, die in vlekken en scheuren op muren figuren zag. In de Cobra-periode experimenteerden ook Appel en Constant met dit spel van de verbeelding. Constant, die in die tijd op de golfengte van Miró verkeerde, heeft daarover eens gezegd: „Een vlek werd altijd een figuur, een dier of wat ook, iets dat je van die vlek afleidde”.

In de schilderijen die hij de laatste jaren maakt, zoals „Het proces”, „L'exécution”, „Nostalgie”, „Het verhoor”, „La dompteuse”, „Orfeus” en „La samaritaine”, is dat creatieve proces vastgelopen in de bewerkelijke techniek en een verstandelijke benadering van het onderwerp. De thematiek staat, net als in de Cobra-tijd, in het teken van

(30) op 23 september 1976 om 40.000 vierkante meter nylon i

door JOOST C. DE

De pijlers, de bogen, de leuningen en zelfs de straatlantaarns zullen verdwijnen onder een dun, steenkleurig laagje nylon van een zeer speciaal, onbrandbaar soort, dat momenteel op topsnelheid in een fabriek in West-Duitsland wordt geweven. Precies veertien dagen zal de Pont Neuf, omhuld als een mannequin van een Parijse couturier, haar elegante rondingen aan de (naar men hoopt) toestromende wereld tonen. Om daarna — rood van schaamte of van de naderende ochtend? — in één nacht tijd opnieuw geheel te worden ontbloot.

Aanwijzingen

Tweehonderdvijftig lieden en niet één minder zijn momenteel bezig (of zullen dat zijn) om dit f 5 miljoen kostende buitengebeuren waar te maken. In de eerste plaats is daar Christo zelf, die al lang weer met nieuwe omhullende projecten bezig is, maar vanuit zijn atelier in Manhattan zijn werkploegen in Parijs met tekeningen en telefonische aanwijzingen bombarderen.

Christo legde al in 1976 zijn plan om de Pont Neuf in te pakken voor aan de Franse

Nieuw veilinghuis in Amsterdam

Volgende week vrijdag wordt in Amsterdam aan de Weesperzijde 4 een nieuw veilinghuis geopend.

Op de eerste kijkdagen, 10 en 11 augustus, zal „Amstel veiling” werken van o.a. Appel, Picasso en Esscher presenteren.

Porselein

Verder diverse soorten porselein, Delfts aardewerk, uurwerken, zilveren voorwerpen, meubelen, speelgoed en aziatica.

De veiling wordt van 12 tot en met 17 augustus gehouden.